

**Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών:
Στάσεις των χρηστών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής,
Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας απέναντι σε αυτήν**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο κυριότερος σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να συγκεντρωθούν, να αναλυθούν και να ερμηνευθούν οι απόψεις των χρηστών/στριών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας ως προς τις ανάγκες – προσδοκίες που έχουν σχετικά με τη λειτουργία της συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης.

Μια κλίμακα 29 θεμάτων δημιουργήθηκε βασιζόμενη σε συζητήσεις με τους ίδιους τους/τις χρήστες/στριες και στην εμπειρία των ερευνητών, καθώς οι ίδιοι ανήκουν στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης. Το μέσο συλλογής των δεδομένων ήταν ένα ερωτηματολόγιο, που διανεμήθηκε σε 150 χρήστες/στριες με τυχαίο τρόπο. Οι τελευταίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε μία κλίμακα Likert 6 πόντων, ως προς το κατά πόσο αντιμετωπίζουν προβλήματα με ορισμένες πτυχές κατά τη χρήση της Βιβλιοθήκης. Εννέα παράγοντες αναδείχθηκαν από την παραγοντική ανάλυση: 1 Ταξινόμηση βιβλίων, 2 Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού, 3 Ταξινόμηση περιοδικών, 4 Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, 5 Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης, 6 Δανεισμός, 7 Εργαζόμενοι, 8 Παιδικό Τμήμα, 9 Συνθήκες μελέτης. Η συσχέτιση αυτών των παραγόντων με τη γενική ικανοποίηση των χρηστών/στριών με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, με την ικανοποίησή τους ως προς την κατοχή ικανοτήτων / δεξιοτήτων, των αναγκαίων για την πλήρωση των βιβλιογραφικών τους αναγκών, με το φύλο, την ηλικία, το Πανεπιστημιακό Τμήμα όπου ανήκουν και το έτος φοίτησης για τους προπτυχιακούς φοιτητές, αποτελούν τα ευρήματα αυτής της έρευνας.

Τα αποτελέσματα είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν ως προς το σχεδιασμό και την οργάνωση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης των χρηστών και να λειτουργήσουν διορθωτικά, όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών της συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης, όπου υπάρχει ανάγκη.

Th. Manoli - N. Chatziorfanos

LIBRARY OF EDUCATION STUDIES - PHILOSOPHY AND PSYCHOLOGY,
UNIVERSITY OF IOANNINA

The use of University Libraries:
User attitudes at the Library of Education Studies,
Philosophy and Psychology

ABSTRACT

The primary goal of this survey was to collect, analyse and explain the views of the users of the Library of Education Studies, Philosophy and Psychology. It also sets out to investigate how users meet their needs and expectations in the library and how they respond to its operation.

A scale of 29 questions was created, based on discussions with the users and the personal experience of the researchers who belong to the staff of the library.

The questionnaire was distributed at random to 150 users in the library. They were asked to answer on a six-point Likert scale to what extent they face problems with the use of the library. Nine factors were shown off to be significant from the factor analysis : 1 Classification of books, 2 Completeness of journals and reference material, 3 Classification of journals, 4 Use of Computers, 5 Dates and library working hours, 6 Borrowing, 7 Staff, 8 Children's books section, 9 Study rooms and conditions of study.

The findings from the survey reveal that there is a correlation between those factors and the general user satisfaction in relation to library's operation. It also correlates those factors with the ability of users to cover their bibliographical needs, their sex, age, department and the year of their studies.

The paper concludes by indicating that the results could become a very significant force in the development of user education programmes and have a central role to play in the future.

Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών: Στάσεις των χρηστών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας απέναντι σε αυτήν

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΘΕΑΝΩ ΜΑΝΟΛΗ

Η Μανώλη Θεανώ γεννήθηκε στην Καστοριά όπου και τελείωσε το Λύκειο. Σπούδασε Βιβλιοθηκονομία στο ΤΕΙ Αθηνών και Νηπιαγωγική στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος (ΜΑ) του Loughborough University of England στην «Πληροφόρηση και βιβλιοθηκονομίες σπουδές» (1997), όπου μετεκπαιδεύτηκε με υποτροφία του ΙΚΥ. Από το 1987 εργάζεται ως βιβλιοθηκονόμος στη Βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και στη συνέχεια στη Βιβλιοθήκη Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΧΑΤΖΗΟΡΦΑΝΟΣ

Ο Νικόλαος Ι. Χατζηορφανός γεννήθηκε το 1970 στην Καισαριανή Απικής όπου και τελείωσε το Λύκειο. Σπούδασε Παιδαγωγική στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όπου το 1994 πήρε το πτυχίο. Το 1996 μεταβαίνει με υποτροφία του ΙΚΥ στο Universität Gesamthochschule Essen Fachbereich 2, Erziehungswissenschaft Psychologie, Sport όπου και μετεκπαιδεύεται. Από το 1996 εκπονεί τη διδακτορική του διατριβή στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το 1998-1999 συνεργάζεται στο ερευνητικό πρόγραμμα «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της λειτουργίας της Βιβλιοθήκης του ΠΙ». Ταυτόχρονα συνεργάζεται με την ΚΑΠΑ RESEARCH ΑΕ σε πανελλήνια δημοσκοπική έρευνα και αρθρογραφεί ως έκτακτος συνεργάτης σε ελληνικό περιοδικό τύπο με την ιδιότητα του Παιδαγωγού.

Λέξεις κλειδιά:

Εκπαίδευση του Χρήστη, Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες - Ελλάδα, Ικανοποίηση του Χρήστη, Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης, Αντιλήψεις Φοιτητών.
User Education, Academic Libraries - Greece, User Satisfaction, Library Services, Student Perceptions

Εισαγωγή

Ο ρόλος των Α.Ε.Ι σύμφωνα με το Νόμο 1268/82 (Φ.Ε.Κ. 87/16.07.82 άρθρο 1, παράγραφο 2), συνίσταται εκτός των άλλων στην παραγωγή και τη μετάδοση της γνώσης με την έρευνα και τη διδασκαλία, την παροχή εφοδίων στους εκπαιδευόμενους με στόχο την άρτια κατάρτισή τους ως μελλοντικούς επαγγελματίες και επιστήμονες και τη συμβολή στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου. Αρωγό αυτού του ρόλου αποτελούν οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες, ως δυνα-

μικές μονάδες τόσο της εκπαίδευσης όσο και της έρευνας. Η γέννηση και διαμόρφωση του ρόλου των Π.Β. στο νέο ελληνικό κράτος ταυτίζεται με τη γέννηση του πρώτου Πανεπιστημίου το 1837 και την εξέλιξη του πανεπιστημιακού θεσμού ως τις μέρες μας. Οι πρακτικές που ακολουθήθηκαν καθ' όλη την πορεία διαμόρφωσης αυτού του ρόλου είναι δυνατόν να ερμηνευθούν μέσα από την αλληλεξάρτηση αυτών, δηλ. των Π.Β. και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργήσαν και λειτουργούν, είτε αυτό καλείται εκπαιδευτική πολιτική, οικονομική πολιτική, νομοθεσία, Πανεπιστήμιο, εκπαι-

δευτικές – διδακτικές πρακτικές (Ζάχος, 1996). Η οργάνωση των Π.Β. στα Α.Ε.Ι. της χώρας μας ακολούθησε κυρίως τη μορφή παροχής βιβλιογραφικών υπηρεσιών μέσω της λειτουργίας μικρών μονάδων βιβλιοθηκών, γνωστών ως σπουδαστήρια. Η πρακτική αυτή, οικονομικά ατελέσφορη, κρίθηκε μη αποτελεσματική ως προς την κάλυψη των βιβλιογραφικών αναγκών των ενδιαφερομένων, εκτός βέβαια από τα μέλη εκείνων των εκπαιδευτικών μονάδων, υπό την επίβλεψη των οποίων λειτουργήσαν και λειτουργούν οι μικρές αυτές βιβλιοθήκες (Ζάχος και Παπαϊωάννου, 1991:65).

Η τάση η οποία διαφαίνεται να επικρατεί πλέον και στον ελληνικό πανεπιστημιακό χώρο, ήδη διεθνής πρακτική, είναι η οργάνωση της Π.Β. ως αυτόνομης μονάδας υποστήριξης τόσο του εκπαιδευτικού όσο και του ερευνητικού έργου των Α.Ε.Ι. (Gates, 1976:198) και όχι ως διοικητική υπηρεσία του. Στόχος των σύγχρονων Π.Β. είναι η διάδοση της γνώσης και η επικοινωνία με ό,τι καλείται πηγή της γνώσης· προς αυτήν την κατεύθυνση αυτές κινούνται, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην ανεξαρτητοποίηση του χρήστη, σεβόμενες την ιδιαιτερότητα της οντότητάς του και λειτουργώντας προς όφελος των βιβλιογραφικών του αναγκών (Βλάχου – Χαλκιοπούλου, 1993). Η Π.Β., τόσο ως απρόσωπο σύστημα όσο και ως προσωπικό δυναμικό, είναι ο ενδιάμεσος κρίκος μεταξύ των χρηστών και των πηγών πληροφόρησης, ή αλλιώς του προϊόντος πληροφόρησης (Μορελέλη-Κακούρη κ.ά. 1993: 138). Η υποδομή, η οργάνωση, οι λειτουργίες και οι υπηρεσίες αυτής (Ζάχος, 1992) συνδράμουν στην ικανοποίηση του χρήστη ή αλλιώς του καταναλωτή της πληροφόρησης. Όλα αυτά αποτελούν μια πραγματικότητα, στην οποία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και μέλημα, ιδίως στον ελλαδικό χώρο, όπου η επιστημονική έρευνα τώρα αρχίζει να ασχολείται με τα προηγούμενα.

Στόχοι της έρευνας

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διε-

ρεύνηση εκείνων των θεμάτων-καταστάσεων στα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα οι χρήστες/στρίες της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η Βιβλιοθήκη αυτή ιδρύθηκε το 1996 και είναι το αποτέλεσμα της ενοποίησης των Βιβλιοθηκών του Π.Τ.Δ.Ε., του Π.Τ.Ν. και των Τομέων Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Φ.Π.Ψ. Αποτελεί την πρώτη προσπάθεια σύζευξης επιμέρους μονάδων βιβλιοθηκών στο Π.Ι., όσον αφορά τη συλλογή υλικού, τη χωροταξική διάρθρωση, την οργάνωση, το προσωπικό και τις λειτουργίες αυτής. Η ενοποίηση αυτή προσέφερε στους χρήστες της Βιβλιοθήκης το υλικό των προηγούμενων μονάδων βιβλιοθηκών συγκεντρωμένο και ταξινομημένο σε δύο χώρους: στη βιβλιοθήκη, που περιλαμβάνει το βιβλιοστάσιο, το τμήμα περιοδικών, το τμήμα πληροφοριακού υλικού και το αναγνωστήριο, και στο τμήμα βιβλιοθηκονομικής επεξεργασίας και ειδικών συλλογών, που περιλαμβάνει το τμήμα βιβλιοθηκονομικής επεξεργασίας και παραγγελιών, τη συλλογή παιδικού και εφηβικού βιβλίου, τη συλλογή σχολικών εγχειριδίων, τη συλλογή σπάνιου υλικού και τις δωρεές. Ήταν πολύ σημαντικό και από την άποψη υλικού αλλά και από την άποψη του χρόνου, το γεγονός ότι οι χρήστες της βιβλιοθήκης μπορούσαν να προσεγγίζουν ένα θέμα και εξειδικευμένα, αλλά και ολιστικά, δηλαδή διεπιστημονικά. Ταυτόχρονα, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην προαγωγή των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης – αναζήτησης υλικού και σε σύντομο χρονικό διάστημα η Βιβλιοθήκη επανδρώθηκε με το απαραίτητο υλικό (H/Y, CD-Rom, Κασέτες Video και ήχου, Slides με βιβλιογραφίες κ.ο.κ.).

Στη νέα αυτή βιβλιοθήκη, αναμφισβήτητα περισσότερο οργανωμένη και με καλύτερη προσφορά υπηρεσιών, κλήθηκαν οι χρήστες/στρίες αυτής να εργασθούν. Νέοι χώροι, πλήθος υλικού και νέες μορφές αναζήτησης αυτού, καινούργιες υπηρεσίες, απρόσωπες σχέσεις με το προσωπικό και τήρηση του κανονισμού λειτουργίας διαμορφώνουν ένα περιβάλλον, το οποίο παλαιότεροι και

νεότεροι χρήστες της Βιβλιοθήκης οφείλουν να σεβαστούν, να αποδεχθούν, να εργασθούν μέσα σε αυτό και μαζί με αυτό και να το προάγουν προς όφελος και των δύο. Οι δυσκολίες που προκύπτουν από την έλλειψη εξοικείωσης των χρηστών μ' αυτήν την κατάσταση αποτελεί αντικείμενο αυτής της διερευνητικής προσπάθειας. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας και παρόμοιων ερευνών μπορούν να αξιοποιηθούν προς δύο κατευθύνσεις, για το σχεδιασμό προγραμμάτων Εκπαίδευσης Χρηστών και για την αξιολόγηση των υπηρεσιών και των λειτουργιών της ίδιας της Βιβλιοθήκης, ως προς το ρόλο που έχει αναλάβει να επιτελέσει. Ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι θα πρέπει να οργανωθεί η συλλογή εκείνων των στατιστικών στοιχείων που αφορούν το συνολικό αριθμό των χρηστών μιας Π.Β., των θεματικών τομέων με τη μεγαλύτερη ζήτηση από τους χρήστες, κ.ο.κ. Τα στοιχεία αυτά θα αναδείξουν σημαντικές πλευρές της οργάνωσης και λειτουργίας της εκάστοτε Π.Β.

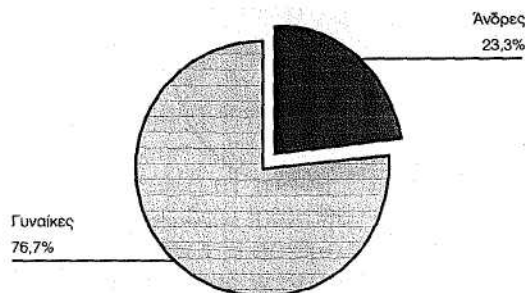
Μέθοδος

Υποκείμενα: Στην έρευνα πήραν μέρος 150 χρήστες και χρήστριες της Ενιαίας Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ηλικίας από 18 έως 43 χρονών. Συγκεκριμένα, έλαβαν μέρος 118 υποκείμενα από 18-25 ετών (78,7%) και 32 υποκείμενα από 26-43 ετών (21,3%) (βλ.διάγρ.3). Από αυτούς οι 35 ήταν άντρες (23,3%) και οι 115 γυναίκες (76,7%) (βλ.διάγρ.1). 35 άτομα ήταν φοιτητές/τριες του ΠΤΔΕ (23,3%), 35 φοιτητές/τριες του ΠΤΝ (23,3%), 36 φοιτητές/τριες του ΦΠΨ (24,0%), 10 φοιτητές/τριες από τα τμήματα Φιλολογικό, Ιστορικό-Αρχαιολογικό, Μαθηματικό, Φυσικό, Χημικό, Πληροφορική και Ιατρική (6,7%) και 34 μετεκπαιδευόμενοι (22,7%) (βλ.διάγρ.4). Τέλος, 71 χρήστες και χρήστριες βρίσκονταν στο Α' και Β' έτος φοίτησης (47,3%) και 45 στο Γ', Δ' έτος και στο πτυχίο (30,0%) (βλ.διάγρ.2). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο/Φεβρουάριο του 1999, πριν από την εξεταστική περίοδο του χειμερινού εξαμήνου του ακαδημα-

ϊκού έτους 1998-1999 και η επιλογή του δείγματος ήταν τυχαία.

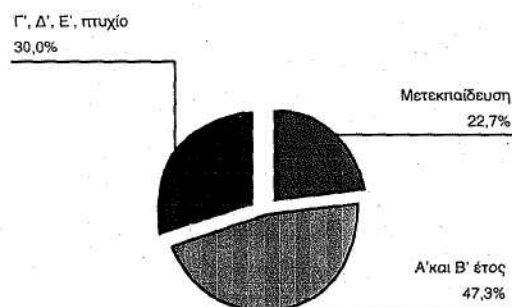
Διάγραμμα 1

Κυκλικό διάγραμμα του φύλου των υποκειμένων

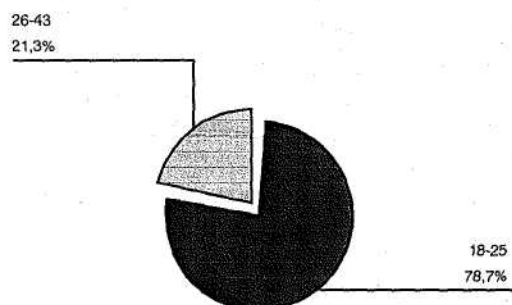
Διάγραμμα 2

Κυκλικό διάγραμμα του έτους φοίτησης των υποκειμένων

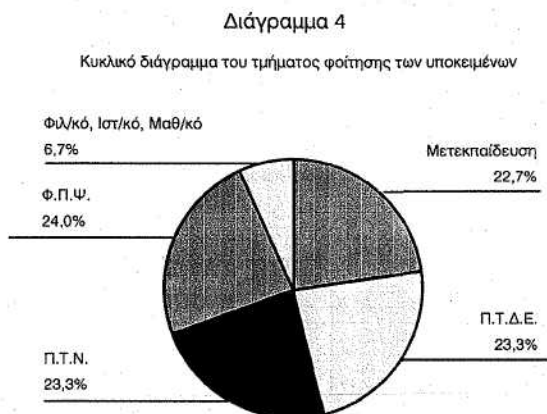
Διάγραμμα 3

Κυκλικό διάγραμμα της ηλικίας των υποκειμένων

Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών:

Στάσεις των χρηστών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας απέναντι σε αυτήν

Μέσο: Ένα ερωτηματολόγιο 45 ερωτήσεων αποτέλεσε το μέσο συλλογής των δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα κάλυπτε με 37 ερωτήσεις τα κυριότερα θέματα, για τα οποία ο χρήστης/στρια κλήθηκε να απαντήσει, σε ποιο βαθμό αντιμετωπίζει ή όχι προβλήματα. Ο βαθμός αντιμετώπισης προβλημάτων για κάθε θέμα ακολουθούσε την κλίμακα Likert από 1 έως 6 (1=κανένα πρόβλημα, 2=ελάχιστα προβλήματα, 3=λίγα προβλήματα, 4=αρκετά προβλήματα, 5=πολλά προβλήματα, 6=πάρα πολλά προβλήματα). Στη δεύτερη ενότητα τα υποκείμενα κλήθηκαν να απαντήσουν εάν είναι γενικά ικανοποιημένα με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης και με τις ικανότητες, δεξιότητες που κατέχουν για την πλήρωση των βιβλιογραφικών τους αναγκών. Ο βαθμός ικανοποίησης ακολουθούσε την κλίμακα 1 έως 5 (1=είμαι απόλυτα ικανοποιημένος/η, 2=είμαι πολύ ικανοποιημένος/η, 3=είμαι εν μέρει ικανοποιημένος/η, 4=δεν είμαι πολύ ικανοποιημένος/η, 5=δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένος/η). Ακόμα τους ζητήθηκε να απαντήσουν εάν παρακολούθησαν τις Ομάδες Ενημέρωσης / Εκπαίδευσης των χρηστών της Βιβλιοθήκης που πειραματικά είχαν συγκροτήσει οι εργαζόμενοι σε αυτήν. Η τρίτη ενότητα αφορούσε τη συμπλήρωση των στοιχείων των σχετικών με το φύλο, την ηλικία, την ιδιότητά τους, το τμήμα και το έτος φοίτησης.

Διαδικασία: Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν ατομική και έγινε στο χώρο της Βιβλιοθήκης. Η συμπλήρωσή του διαρκούσε 10'. Τα υποκείμενα, αφού τους γινόταν γνωστός ο σκοπός της έρευνας και τους διευκρινιζόταν η ανωνυμία της συμμετοχής τους, καθώς και η ανάγκη για ειλικρινείς απαντήσεις (οι διαβεβαιώσεις αυτές υπήρχαν και σε γραπτή μορφή στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου), συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο και το επέστρεφαν στον ερευνητή.

Αποτελέσματα

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS 8.0. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε περιγραφική και επαγωγική στατιστική. Το πρώτο βήμα ήταν η ανάλυση παραγόντων στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου, δηλαδή στις πρώτες 37 ερωτήσεις. Τα θέματα αυτά είχαν επιλεγεί μετά από συζητήσεις με αρκετούς χρήστες και βασιζόνταν στην εμπειρία των ερευνητών, καθώς και οι δύο ανήκαν στο προσωπικό της βιβλιοθήκης. Από την ανάλυση παραγόντων (Principal Components, Varimax Rotation) που έγινε, χρησιμοποιήθηκαν οι 9 παράγοντες που καλύπτουν το 75,5% της συνολικής διακύμανσης. Στη συνέχεια ελέγχθηκε ο βαθμός αξιοπιστίας αυτών των παραγόντων και έγινε η μετατροπή τους σε μεταβλητές, των οποίων οι μετρήσεις τους ακολουθούν μια συνεχή αριθμητική κλίμακα. Οι διαφορές μεταξύ του φύλου, των δύο κατηγοριών ηλικίας και των δύο κατηγοριών έτους φοίτησης ελέγχθηκαν με το t-test ανεξάρτητων ζευγών, ενώ οι διαφορές μεταξύ των φοιτητών/τριών που φοιτούν στα τμήματα Π.Τ.Δ.Ε., Π.Τ.Ν. και Φ.Π.Ψ. εντοπίστηκαν με την ανάλυση διακύμανσης μονής κατεύθυνσης (One-way Anova). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με βάση το μέσο όρο και την τυπική απόκλιση, ενώ παραλείπονται οι τιμές που δεν είναι στατιστικά σημαντικές. Επειδή η επιλογή των υποκειμένων δεν έγινε από το συνολικό πληθυσμό των χρηστών της Βιβλιοθήκης κι επειδή ο κύριος στόχος της παρού-

σας έρευνας ήταν περισσότερο η διερεύνηση και η ανάδειξη εκείνων των θεμάτων στα οποία οι χρήστες/στρίες της Βιβλιοθήκης αντιμετωπίζουν προβλήματα, τα αποτελέσματα θα πρέπει να αξιολογηθούν με τους σχετικούς περιορισμούς.

Περιγραφή των παραγόντων: Η παραγοντική ανάλυση (πίνακας 1) ανέδειξε εννέα παράγοντες οι οποίοι αφορούν εκείνους τους τομείς, για τους οποίους οι χρήστες/στρίες της Βιβλιοθήκης κλήθηκαν να απαντήσουν εάν αντιμετωπίζουν ή δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα. Οι παράγοντες και οι μεταβλητές, που ελέγχουν αυτούς τους παράγοντες, είναι οι εξής (υπενθυμίζεται ότι οι μεταβλητές-ερωτήσεις περιέγραφαν μια κατάσταση στην οποία οι ερωτώμενοι έπρεπε να δηλώσουν κατά πόσο αντιμετωπίζουν προβλήματα με αυτήν, ακολουθώντας την κλίμακα 1=κανένα πρόβλημα έως 6=πάρα πολλά προβλήματα):

- **Παράγοντας 1:** Ταξινόμηση βιβλίων.
Ερ.8: Με τη θέση των βιβλίων στα ράφια.
Ερ.9: Με την αναζήτηση κάποιου συγκεκριμένου βιβλίου.
Ερ.6: Με τη θεματική ταξινόμηση των βιβλίων.
Ερ.7: Με την αλφαβητική ταξινόμηση των βιβλίων.
Ερ.10: Με την ανεύρεση βιβλιογραφίας πάνω σε ένα θέμα.
Ερ.5: Με τους χώρους/αίθουσες, όπου βρίσκονται τα βιβλία.
- **Παράγοντας 2:** Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού.
Ερ.31: Με την πληρότητα των τευχών των τρεχόντων περιοδικών.
Ερ.33: Με την πληρότητα των τευχών των περιοδικών των παλαιότερων ετών.
Ερ.32: Με την πληρότητα των περιοδικών κατά θεματική ενότητα.
Ερ.21: Με την πληρότητα του εγκυκλοπαιδικού και πληροφοριακού υλικού.
- **Παράγοντας 3:** Ταξινόμηση περιοδικών.

Ερ.27: Με την αλφαβητική ταξινόμηση των τρεχόντων περιοδικών.

Ερ.26: Με τη θεματική ταξινόμηση των τρεχόντων περιοδικών.

Ερ.28: Με την ταξινόμηση των τρεχόντων περιοδικών σε ελληνόγλωσσα και ξενόγλωσσα.

- **Παράγοντας 4:** Ηλεκτρονικοί υπολογιστές.

Ερ.30: Με τον αριθμό των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών που διατίθενται προς χρήση.

Ερ.29: Με τη χρήση των Η/Υ για αναζήτηση μέσω Internet.

Ερ.22: Με τον αριθμό των Η/Υ που διατίθενται προς χρήση για αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων μέσω CD ROM.

Ερ.15: Με την αναζήτηση κάποιου συγκεκριμένου βιβλίου μέσω Η/Υ.

- **Παράγοντας 5:** Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης.

Ερ.1: Με τις ημέρες που λειτουργεί η Βιβλιοθήκη.

Ερ.2: Με τις ώρες που λειτουργεί η Βιβλιοθήκη.

- **Παράγοντας 6:** Δανεισμός.

Ερ.12: Με το χρόνο δανεισμού των βιβλίων που προβλέπεται.

Ερ.13: Με το χρόνο ανανέωσης του δανεισμού των βιβλίων που προβλέπεται.

Ερ.11: Με τον αριθμό αντιτύπων ενός βιβλίου που τίθενται προς δανεισμό.

- **Παράγοντας 7:** Εργαζόμενοι.

Ερ.17: Με τις πληροφορίες που παρέχει το Γραφείο Πληροφοριών.

Ερ.20: Με τη συμπεριφορά των εργαζομένων της Βιβλιοθήκης στους χρήστες αυτής.

Ερ.18: Με τις ώρες που λειτουργεί το γραφείο Πληροφοριών.

- **Παράγοντας 8:** Παιδικό τμήμα.

Ερ.37: Με το ωράριο λειτουργίας του Παιδικού Τμήματος.

Ερ.38: Με την πληρότητα των βιβλίων του Παιδικού Τμήματος.

- **Παράγοντας 9:** Συνθήκες μελέτης.

Ερ.35: Με τις συνθήκες μελέτης στο χώρο του αναγνωστηρίου.

Ερ.36: Με τις συνθήκες μελέτης στους υπόλοιπους χώρους της Βιβλιοθήκης.

Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών:
Στάσεις των χρηστών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας απέναντι σε αυτήν

Πίνακας 1 . Παραγοντική ανάλυση.									
	Παράγοντες								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
VAR08	,843								
VAR09	,823								
VAR06	,787								
VAR07	,750								
VAR10	,685								
VAR05	,532				,384				
VAR31		,854							
VAR33		,843							
VAR32		,782							
VAR21		,530							
VAR27			,866						
VAR26			,791						
VAR28			,763						,371
VAR30				,801					
VAR29				,797					
VAR22				,695					
VAR15				,613					
VAR01					,813				
VAR02					,782				
VAR12						,848			
VAR13					,426	,706			
VAR11						,625			-,412
VAR17							,819		
VAR20		,399					,684		
VAR18					,445		,661		
VAR37								,846	
VAR38								,842	
VAR08	,843								
VAR09	,823								
VAR06	,787								
VAR07	,750								
VAR10	,685								
VAR05	,532				,384				
VAR31		,854							
VAR33		,843							
VAR32		,782							
VAR21		,530							
VAR27			,866						
VAR26			,791						
VAR28			,763						,371
VAR30				,801					
VAR29				,797					
VAR22				,695					
VAR15				,613					
VAR01					,813				
VAR02					,782				
VAR12						,848			
VAR13					,426	,706			
VAR36									,718
VAR35								,359	,632
Βαθμός αξιοπιστίας των παραγόντων	,87	,86	,85	,79	,75	,70	,72	,87	,84
Ιδιοτιμές των παραγόντων	7,8	,3,4	,21	2,0	1,6	1,4	1,2	1,1	1,0
Απόλυτη συχνότητα της συνολικής διακύμανσης	26,9	13,1	7,1	6,9	5,5	4,8	4,0	3,9	3,4
Σχετική αθροιστική συχνότητα της συνολικής διακύμανσης	26,9	40,0	47,1	54,0	59,5	64,3	68,3	72,2	75,5

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. a Rotation converged in 8 iterations.

Πίνακας 2. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των παραγόντων.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	Αριθμός υποκειμένων	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
1	150	3,23	1,09
2	150	2,82	1,05
3	150	2,55	1,18
4	150	4,48	1,20
5	150	1,89	1,02
6	150	4,04	1,05
7	150	2,65	1,18
8	150	2,67	1,27
9	150	1,93	1,03

Παρουσίαση αποτελεσμάτων: Από τον πίνακα 2 γίνεται φανερό ότι τα υποκείμενα της έρευνας αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα με τους παράγοντες 4 και 6, δηλαδή με τους «Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές» και με το «Δανεισμό», ενώ δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα με τους παράγοντες 5 και 9, δηλ. με τις «Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης» και με τις «Συνθήκες μελέτης».

Όσον αφορά το βαθμό ικανοποίησής τους με τη γενική λειτουργία της Βιβλιοθήκης (ερώτηση 39) και τον αντίστοιχο με τις ικανότητες/δεξιότητες που κατέχουν για την πλήρωση των βιβλιογραφικών τους αναγκών (ερώτηση 40), τα υποκείμενα της έρευνας, όπως φαίνεται από τον πίνακα 3, είναι γενικά ικανοποιημένα ως προς το πρώτο θέμα και εν μέρει ικανοποιημένα με μία τάση προς την μη ικανοποίηση ως προς το δεύτερο.

Πίνακας 3.

Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις του βαθμού ικανοποίησης των υποκειμένων για τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης (ερ.39) και για την κατοχή ικανοτήτων/δεξιοτήτων των απαιτούμενων για την πλήρωση των βιβλιογραφικών αναγκών τους (ερ.40).

	Αριθμός υποκειμένων	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Ερ.39	150	2,64	,72
Ερ.40	150	3,27	,74

Από τα υποκείμενα που έλαβαν μέρος μόνο τα 2 (1,3%) παρακολούθησαν τις Ομάδες Ενημέρωσης/Εκπαίδευσης των χρηστών της Βιβλιοθήκης (πίνακας 4).

Πίνακας 4.

Κατανομή συχνοτήτων των υποκειμένων όσον αφορά την παρακολούθηση των Ομάδων Ενημέρωσης (ερ.41)

	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Σχετική αθροιστική συχνότητα (%)
Ναι	2	1,3	1,3
Όχι	148	98,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Όσον αφορά το φύλο των υποκειμένων, σημειώθηκαν στατιστικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών στο βαθμό ικανοποίησής τους με τη γενική λειτουργία της Βιβλιοθήκης (η τιμή $t = -3,162$ με βαθμούς ελευθερίας $df = 148$ και επίπεδο σημαντικότητας $p = 0,02 * 0,05$) και στον παράγοντα 7 «Εργαζόμενοι» (η τιμή $t = -2,353$ με $df = 148$ και επίπεδο σημαντικότητας $p = 0,02 * 0,05$). Όπως φαίνεται από τον πίνακα 5, οι γυναίκες εμφανίζονται να είναι περισσότερο δυσαρεστημένες με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης και να αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης απ' ό,τι οι άνδρες.

Ηλικιακά τα υποκείμενα κατηγοριοποιήθηκαν σε δύο τάξεις: η μία καλύπτει τους/τις χρήστες/στρίες ηλικίας μεταξύ 18-25 ετών και η δεύτερη χρήστες/στρίες ηλικίας μεταξύ 26-43 ετών. Οι δύο αυτές ηλικιακές κατηγορίες παρουσίασαν στατιστικές διαφορές στο βαθμό ικανοποίησής τους με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης (η τιμή $t = 4,250$ με βαθμούς ελευθερίας $df = 148$ και επίπεδο

σημαντικότητας $p = 0,000 * 0,05$). Τα υποκείμενα που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία των 18-25 ετών τείνουν προς την εν μέρει ικανοποίηση σε σχέση με τα υποκείμενα που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία των 26-43 ετών, τα οποία είναι περισσότερο ικανοποιημένα. Παρόμοια αποτελέσματα εμφανίζουν οι δύο αυτές ηλικιακές κατηγορίες στον παράγοντα 2 «Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού» (η τιμή $t = 7,633$ με $df = 89,438$ και $p = 0,000 * 0,05$), στον παράγοντα 3 «Ταξινόμηση περιοδικών» (η τιμή $t = 6,327$ με $df = 107,433$ και $p = 0,000 * 0,05$), στον παράγοντα 7 «Εργαζόμενοι» (η τιμή $t = 3,996$ με $df = 121,372$ και $p = 0,000 * 0,05$), στον παράγοντα 8 «Παιδικό Τμήμα» (η τιμή $t = 2,141$ με $df = 148$ και $p = 0,034 * 0,05$) και στον παράγοντα 9 «Συνθήκες μελέτης» (η τιμή $t = 8,265$ με $df = 138,440$ και $p = 0,000 * 0,05$), όπου η μεγαλύτερη ηλικιακή κατηγορία εμφανίζεται να μην αντιμετωπίζει τόσα προβλήματα όσα η μικρότερη (πίνακας 6). Αντιθέτως, στους παράγοντες 5 «Ημέρες, ώρες Βιβλιοθήκης» και 6 «Δανεισμός», η μεγαλύτερη ηλικιακή

Πίνακας 5. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των υποκειμένων στις ερωτήσεις 39 και 40 και στους παράγοντες σε σχέση με το φύλο.

	Φύλο	N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Είστε ικανοποιημένος/η με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;	Άνδρας	35	2,31	,76
	Γυναίκα	115	2,74	,68
Είστε ικανοποιημένος/η με τις ικανότητες/δεξιότητες που κατέχετε για την πλήρωση των βιβλιογραφικών σας αναγκών;	Άνδρας	35	3,20	,90
	Γυναίκα	115	3,29	,69
Ταξινόμηση βιβλίων	Άνδρας	35	3,15	,97
	Γυναίκα	115	3,25	1,13
Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού	Άνδρας	35	2,80	,83
	Γυναίκα	115	2,82	1,11
Ταξινόμηση περιοδικών	Άνδρας	35	2,28	1,09
	Γυναίκα	115	2,64	1,20
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	Άνδρας	35	4,43	1,25
	Γυναίκα	115	4,49	1,19
Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης	Άνδρας	35	2,00	,97
	Γυναίκα	115	1,85	1,03
Δανεισμός	Άνδρας	35	3,97	1,22
	Γυναίκα	115	4,06	1,00
Εργαζόμενοι	Άνδρας	35	2,25	,98
	Γυναίκα	115	2,78	1,22
Παιδικό τμήμα	Άνδρας	35	2,50	1,24
	Γυναίκα	115	2,72	1,28
Συνθήκες μελέτης	Άνδρας	35	1,77	,76
	Γυναίκα	115	1,98	1,09

Πίνακας 6. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των υποκειμένων στις ερωτήσεις 39 και 40 και στους παράγοντες σε σχέση με τις δύο ηλικιακές κατηγορίες.

	Ηλικία	N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Είστε ικανοποιημένος/η με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;	18-25	118	2,76	,71
	26-43	32	2,19	,54
Είστε ικανοποιημένος/η με τις ικανότητες δεξιότητες που κατέχετε για την πλήρωση των βιβλιογραφικών σας αναγκών;	18-25	118	3,26	,76
	26-43	32	3,28	,68
Ταξινόμηση βιβλίων	18-25	118	3,19	1,15
	26-43	32	3,37	,79
Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού	18-25	118	3,04	1,03
	26-43	32	1,98	,58
Ταξινόμηση περιοδικών	18-25	118	2,76	1,22
	26-43	32	1,79	,59
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	18-25	118	4,44	1,24
	26-43	32	4,62	1,04
Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης	18-25	118	1,74	,96
	26-43	32	2,42	1,06
Δανεισμός	18-25	118	3,85	1,01
	26-43	32	4,74	,90
Εργαζόμενοι	18-25	118	2,78	1,28
	26-43	32	2,18	,54
Παιδικό τμήμα	18-25	118	2,78	1,28
	26-43	32	2,25	1,16
Συνθήκες μελέτης	18-25	118	2,14	1,05
	26-43	32	1,17	,37

κατηγορία εμφανίζεται να αντιμετωπίζει περισσότερα προβλήματα απ' ό,τι η μικρότερη (για τον παράγοντα 5 η τιμή $t=3,474$ με $df=148$ και $p=0,001*0,05$ και για τον παράγοντα 6 η τιμή $t=-4,508$ με $df=148$ και $p=0,000*0,05$).

Η ανάλυση διακύμανσης μονής κατεύθυνσης δεν εντόπισε στατιστικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών/τριών των τμημάτων Π.Τ.Δ.Ε., Π.Τ.Ν. και Φ.Π.Ψ. όσον αφορά το βαθμό ικανοποίησής τους με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, με την κατοχή ικανοτήτων/δεξιοτήτων για την πλήρωση των βιβλιογραφικών τους αναγκών, καθώς και με όλους τους παράγοντες. Μόνο στον παράγοντα 5 «Ημέρες, ώρες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης» εμφανίστηκαν στατιστικές διαφορές μεταξύ των μετρήσεων ($F=5,075$ με $p=0,008$). Οι διαφορές αυτές ήταν στατιστικά σημαντικές με $p*0,05$ όπως προέκυψε από τον έλεγχο πολλαπλών συγκρίσεων του «Scheffe», του «Bonferroni» και της «Ελάχι-

στης Σημαντικής Διαφοράς» (Least Significant Difference). Οι φοιτητές/τριες του Φ.Π.Ψ. εμφανίζονται να αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα με τις «Ημέρες, ώρες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης» σε σχέση με τους φοιτητές/τριες του Π.Τ.Δ.Ε. και του Π.Τ.Ν. (πίνακας 7).

Όσον αφορά το έτος φοίτησης, λόγω του μικρού δείγματος, κρίθηκε σκόπιμο οι φοιτητές να κατηγοριοποιηθούν σε δύο κατηγορίες: η πρώτη κάλυψε το Α' και το Β' έτος και η δεύτερη το Γ', το Δ', το Ε' και το ΣΤ' (για την ιατρική) και το πτυχίο. Οι δύο αυτές κατηγορίες παρουσίασαν στατιστικές διαφορές στο βαθμό ικανοποίησής τους με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης (η τιμή $t=2,524$ με $df=84,24$ και $p=0,013*0,05$), με τον παράγοντα 1 «Ταξινόμηση Βιβλίων» (η τιμή $t=2,819$ με $df=111,699$ και $p=0,006*0,05$), με τον παράγοντα 2 «Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού» (η τιμή $t=2,804$ με $df=114$ και $p=0,006*0,05$), με τον παράγοντα 4 «Ηλεκτρονικοί υπολογιστές» (η τιμή $t=2,605$ με $df=75,791$ και $p=0,011*0,05$), με τον παράγοντα 6 «Δανεισμός» (η τιμή $t=3,230$ με $df=114$ και $p=0,002*0,05$) και τέλος με τον παράγοντα 7 «Εργαζόμενοι» (η τιμή $t=4,312$ με $df=111,050$ και $p=0,000*0,05$). Όπως φαίνεται από τον πίνακα 8, τα μικρότερα έτη αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα με τους παραπάνω παράγοντες απ' ό,τι τα μεγαλύτερα.

Ερμηνεία των αποτελεσμάτων Συμπεράσματα

Από την αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας, συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι χρήστες/στρίες της Βιβλιοθήκης των Επιστημών Αγωγής Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας είναι γενικά ικανοποιημένοι με τη λειτουργία αυτής, ενώ δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένοι με την κατοχή των ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατέχουν για την πλήρωση των βιβλιογραφικών τους αναγκών. Βέβαια, δεν παρακολούθησαν τις Ομάδες Ενημέρωσης/Εκπαίδευσης που στόχο είχαν ακριβώς την παρουσίαση στους χρήστες της βιβλιοθήκης του χώρου, των υπηρεσιών και την οργάνωση αυτής, με σκοπό να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, μέσω της ενεργητικής μάθησης, ώστε να μπορούν να αυτοεξυπη-

ρετηθούν, να αισθάνονται ανεξάρτητοι και ικανοί να αναγνωρίζουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες και να τις εκπληρώνουν. Η γενική αυτή ικανοποίηση στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη είναι δυνατόν να ερμηνευτεί από το γεγονός ότι αυτή προήλθε από την ενοποίηση των βιβλιοθηκών των Τμημάτων Π.Τ.Δ.Ε, Π.Τ.Ν και Φ.Π.Ψ κι έτσι λειτούργησε τα δύο τελευταία χρόνια. Η ενοποίηση αυτή, τόσο του υλικού όσο και των υπηρεσιών, προσέφερε αποτελεσματικότερη πρόσβαση στην κάλυψη των ερευνητικών αναγκών και των τριών Τμημάτων και σημαντική κάλυψη στις βιβλιογραφικές ανάγκες των χρηστών, είτε αυτοί είναι προπτυχιακοί φοιτητές, είτε μεταπτυχιακοί, είτε μετεκπαιδευόμενοι, είτε καθηγητές κ.ο.κ

Πίνακας 7. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των φοιτητών των τμημάτων Π.Τ.Δ.Ε. Π.Τ.Ν. και Φ.Π.Ψ. για τις ερωτ. 39, 40 και για τους παράγοντες.				
		N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Είστε ικανοποιημένος/η με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,83	,75
	Π.Τ.Ν	35	2,83	,62
	Φ.Π.Ψ	36	2,92	,60
	Σύνολο	106	2,86	,65
Είστε ικανοποιημένος/η με τις ικανότητες/δεξιότητες που κατέχετε για την πλήρωση των βιβλιογραφικών σας αναγκών;	Π.Τ.Δ.Ε	35	3,26	,82
	Π.Τ.Ν	35	3,31	,76
	Φ.Π.Ψ	36	3,28	,61
	Σύνολο	106	3,28	,73
Ταξινόμηση βιβλίων	Π.Τ.Δ.Ε	35	3,12	1,16
	Π.Τ.Ν	35	3,40	1,21
	Φ.Π.Ψ	36	3,14	1,22
	Σύνολο	106	3,22	1,19
Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,73	1,06
	Π.Τ.Ν	35	3,12	,882
	Φ.Π.Ψ	36	3,31	1,19
	Σύνολο	106	3,06	1,07
Ταξινόμηση περιοδικών	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,60	1,22
	Π.Τ.Ν	35	2,84	1,16
	Φ.Π.Ψ	36	2,84	1,34
	Σύνολο	106	2,76	1,23
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	Π.Τ.Δ.Ε	35	4,14	1,28
	Π.Τ.Ν	35	4,59	1,29
	Φ.Π.Ψ	36	4,61	1,23
	Σύνολο	106	4,45	1,27
Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης	Π.Τ.Δ.Ε	35	1,54	,852
	Π.Τ.Ν	35	1,60	,838
	Φ.Π.Ψ	36	2,19	1,14
	Σύνολο	106	1,78	,993
Δανεισμός	Π.Τ.Δ.Ε	35	3,71	,979
	Π.Τ.Ν	35	3,92	,805
	Φ.Π.Ψ	36	3,99	,990
	Σύνολο	106	3,87	,929
Εργαζόμενοι	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,71	1,46
	Π.Τ.Ν	35	2,95	1,25
	Φ.Π.Ψ	36	2,95	1,21
	Σύνολο	106	2,87	1,30
Παιδικό τμήμα	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,57	1,24
	Π.Τ.Ν	35	3,06	1,48
	Φ.Π.Ψ	36	2,94	1,03
	Σύνολο	106	2,86	1,27
Συνθήκες μελέτης	Π.Τ.Δ.Ε	35	2,06	1,15
	Π.Τ.Ν	35	2,23	1,08
	Φ.Π.Ψ	36	2,26	1,01
	Σύνολο	106	2,18	1,07

Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών:

Στάσεις των χρηστών της Βιβλιοθήκης Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας απέναντι σε αυτήν

Πίνακας 8. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των φοιτητών/τριών ανάλογα με το έτος φοίτησης για τις ερωτ. 39, 40 και για τους παράγοντες.				
	Έτος φοίτησης	N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Είστε ικανοποιημένος/η με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;	Α' και Β' έτος	71	2,90	,66
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,56	,76
Είστε ικανοποιημένος/η με τις ικανότητες/δεξιότητες που έχετε για την πλήρωση των βιβλιογραφικών σας αναγκών;	Α' και Β' έτος	71	3,32	,71
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	3,22	,79
Ταξινόμηση βιβλίων	Α' και Β' έτος	71	3,41	1,25
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,84	,914
Πληρότητα περιοδικών, πληροφοριακού και εγκυκλοπαιδικού υλικού	Α' και Β' έτος	71	3,27	,984
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,73	1,02
Ταξινόμηση περιοδικών	Α' και Β' έτος	71	2,83	1,24
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,70	1,20
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	Α' και Β' έτος	71	4,71	1,07
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	4,07	1,40
Ημέρες, ώρες λειτουργίας Βιβλιοθήκης	Α' και Β' έτος	71	1,81	1,04
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	1,66	,852
Δανεισμός	Α' και Β' έτος	71	4,07	,979
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	3,47	,965
Εργαζόμενοι	Α' και Β' έτος	71	3,15	1,33
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,22	,985
Παιδικό τμήμα	Α' και Β' έτος	71	2,81	1,29
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,81	1,25
Συνθήκες μελέτης	Α' και Β' έτος	71	2,25	1,20
	Γ, Δ, Ε, ΣΤ και πτυχίο	45	2,00	,769

Περισσότερο ικανοποιημένοι εμφανίζονται οι άνδρες με τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης απ' ό,τι οι γυναίκες, οι οποίες φαίνεται ν' αντιμετωπίζουν προβλήματα με το προσωπικό αυτής. Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης την περίοδο που έγινε η έρευνα, αποτελούσαν 5 Βιβλιοθηκονόμοι και 6 Μεταπτυχιακοί φοιτητές. Το γεγονός ότι οι χρήστριες της Βιβλιοθήκης φαίνεται να αντιμετωπίζουν προβλήματα με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης θα μπορούσε να εξετασθεί πρώτον σε σχέση με την συμπεριφορά των Μεταπτυχιακών φοιτητών προς τους χρήστες, καθώς αυτοί έχουν αναλάβει τις υπηρεσίες του δανεισμού και εν γένει την εφαρμογή του κανονισμού που διέπει τη Βιβλιοθήκη, αλλά και σε σχέση με το φύλο καθώς το προσωπικό της Βιβλιοθήκης αποτελείται από 8 γυναίκες και 3 άνδρες. Και οι δύο περιπτώσεις πάντως μπορούν να αποτελέσουν υποθέσεις για μελλοντική διερεύνηση, λαμβάνοντας υπόψιν ότι στη συνείδηση των χρηστών/στριών το προσωπικό της κάθε βιβλιοθήκης εργάζεται «αποκλειστικά και μόνο» για την εξυπηρέτησή τους (Anderson, 1998:3).

Η ηλικία πάλι των χρηστών της Βιβλιοθήκης φαίνεται ν' αποτελεί έναν παράγοντα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν στις μεταγενέστερες αποφάσεις που σχετίζονται με την προαγωγή των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης. Οι μικρές ηλικίες εμφανίζονται λιγότερο ικανοποιημένες από τις μεγαλύτερες σε σχέση με τη γενική λειτουργία της Βιβλιοθήκης, ενώ αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα με εκείνους τους παράγοντες που συνολικά θα μπορούσαν να περιγράψουν τη ζωή των χρηστών μιας Βιβλιοθήκης μέσα σε αυτήν, όπως τις συνθήκες μελέτης, την πληρότητα των περιοδικών, την ταξινόμηση αυτών, τις σχέσεις με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης και τις υπηρεσίες που αυτό παρέχει κ.ο.κ. Αντιθέτως οι μεγαλύτερες ηλικίες, που τη μεγάλη πλειοψηφία στη συγκεκριμένη έρευνα κατέχουν οι μετεκπαιδευόμενοι του Διδασκαλείου, ενδιαφέρονται περισσότερο για τις ημέρες και ώρες που λειτουργεί η Βιβλιοθήκη, και βέβαια για τη διεξαγωγή της υπηρεσίας του δανεισμού. Αυτό είναι δυνα-

τόν να δικαιολογηθεί εάν ληφθούν υπόψιν οι συνθήκες φοίτησής τους, η στάση τους απέναντι στο Πανεπιστήμιο ως μορφωτικό ίδρυμα και στην επιστήμη εν γένει, η σχέση τους με την παραγωγή, καθώς οι ίδιοι είναι εργαζόμενοι, ο τρόπος ζωής και οι οικογενειακές τους υποχρεώσεις κ.ο.κ, σε σχέση με τα αντίστοιχα των προπτυχιακών φοιτητών. Μια λογική ερμηνεία των παραπάνω και ταυτόχρονα μια ερευνητική υπόθεση θα μπορούσε να είναι η εξής : οι μεγαλύτερης ηλικίας χρήστες, βάσει των παλαιότερων εμπειριών τους και όλων των ιδιαιτεροτήτων που προαναφέρθηκαν, αντιμετωπίζουν τη Βιβλιοθήκη περισσότερο ως ένα δανειοδοτικό οργανισμό μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα παρά ως μια δυναμική μονάδα ανακάλυψης, παραγωγής και επικοινωνίας με τη γνώση, στάση που ανταποκρίνεται στους προπτυχιακούς φοιτητές και βέβαια στους μεταπτυχιακούς.

Οι προπτυχιακοί φοιτητές ανεξαρτήτως Τμήματος παρουσιάζουν κοινή αντιμετώπιση όλων των θεμάτων που άπτονται της χρήσης της Βιβλιοθήκης, ενώ, όπως προαναφέρθηκε, διαφοροποιούνται κάπως οι φοιτητές του Φ.Π.Ψ στις «Ημέρες, ώρες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης». Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί, με κάθε επιφύλαξη πάντα, ως προς τις ιδιαιτερότητες του προγράμματος σπουδών του Τμήματος αυτού, όπως παρακολουθήσεις μαθημάτων από άλλα Τμήματα, αλλά και ως προς τη στάση των φοιτητών κάθε Τμήματος απέναντι σ' αυτό που καλείται Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.

Οι διαφοροποιήσεις των προπτυχιακών φοιτητών ως προς το έτος φοίτησης (μικρά και μεγάλα έτη) είναι δυνατόν να ερμηνευθούν από δύο οπτικές γωνίες: η πρώτη αφορά τις προγενέστερες εμπειρίες των φοιτητών των μεγαλύτερων ετών, εμπειρίες προερχόμενες τόσο από τις προϋπάρχουσες μορφές των βιβλιοθηκών που συνάντησαν στα πρώτα χρόνια φοίτησής τους, όσο και από την παγίωση στον ελληνικό πανεπιστημιακό χώρο για δεκαετίες ολόκληρες του συνδρόμου του

«ενός και μοναδικού εγχειριδίου», το οποίο οι φοιτητές αναπαρήγαγαν στα τελικά διαγωνίσματα, αναστέλλοντας με αυτόν τον τρόπο κάθε ανάπτυξη των Π.Β. σε κύτταρα παραγωγής και υποβοήθησης της έρευνας (Zachos, 1999:66-67). Αντίθετα, οι μικρότεροι σε έτος φοιτητές, αντιμετωπίζοντας μια νέα κατάσταση, το νέο ρόλο των Π.Β., από την αρχή διάκεινται θετικά απέναντι σε αυτήν και οι απαιτήσεις τους για αναβαθμισμένες υπηρεσίες είναι σαφώς περισσότερο αυξημένες (Brown, 1997:67).

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας αναδεικνύουν συγκεκριμένες πτυχές προβλημάτων από την επαφή των χρηστών με τη Βιβλιοθήκη Επιστημών Αγωγής, Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας. Η αξιοποίηση αυτής της γνώσης είναι δυνατόν να οδηγήσει σε διορθωτικές κινήσεις της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης και να αποτελέσει αφορμή για ανάλογες ενέργειες σε άλλες Π. Β.

Η αυξανόμενη χρήση της Βιβλιοθήκης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με την ταυτόχρονη παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών σηματοδοτεί την ανεπιστρεπτή έναρξη μιας καινούργιας εποχής, αυτής της κατάκτησης της πληροφόρησης και της επικοινωνίας. Σε αυτό το περιβάλλον «ζήτησης και προσφοράς» οι σύγχρονες Π.Β. καλούνται να ανταποκριθούν. Υποβοηθητικό και ανατροφοδοτικό ρόλο στην όλη προσπάθεια είναι δυνατόν να αναλάβουν όλα εκείνα τα ενεργήματα που αποτιμούν, τόσο την ποιότητα των υπηρεσιών, όσο και την ικανοποίηση του χρήστη σε σχέση με τις προσδοκίες του (Hernon et al., 1999:11). Προς την ικανοποίηση των προσδοκιών των χρηστών, μια αποτελεσματική μέθοδος, όπως το αποδεικνύει η διεθνής εμπειρία, είναι η εφαρμογή προγραμμάτων Εκπαίδευσης του χρήστη (Mellon, 1987:189). Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων, όπως βέβαια κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος, για να αναδειχθεί τελεσφόρο, πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εποχών, τόσο του παρόντος όσο και του μέλλο-

ντος. Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι η εισαγωγή των χρηστών στη μεθοδολογία και εφαρμογή της βιβλιογραφικής έρευνας και η γνωριμία τους με τους χώρους, το υλικό, τις υπηρεσίες και το προσωπικό της βιβλιοθήκης (Μορελέλλη-Κακούρη, 1998:104). Πρώτιστο, λοιπόν, μέλημα θα πρέπει να είναι ο προσδιορισμός των αναγκών των χρηστών και το επίπεδο της κεκτημένης μάθησής τους. Εάν η μάθηση θεωρηθεί ως η αλλαγή της ανθρώπινης συμπεριφοράς, τότε τα προγράμματα αυτά είναι αναγκαίο να αξιολογηθούν για την αποτελεσματικότητά τους σύμφωνα με το εάν έχουν εκπληρώσει τον παραπάνω στόχο, δηλ. εάν οι χρήστες είναι ικανοί με τα μέσα πλέον που τους παρέχονται να καλύψουν τις βιβλιογραφικές τους ανάγκες.

Για το σχεδιασμό αυτών των προγραμμάτων είναι σκόπιμο να αναγνωρισθούν αυτές οι προσδοκίες και οι διαφοροποιήσεις, ανάλογα με τις κατηγορίες των χρηστών, π.χ. προπτυχιακοί φοιτητές, μεταπτυχιακοί φοιτητές, μέλη ΔΕΠ, μετεκπαιδευόμενοι, ξένοι φοιτητές, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.λ.π. (Hernon et al., 1999:15). Επίσης, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε Π.Β., τους στόχους που καλείται να υλοποιήσει και τις σχέσεις με τα Πανεπιστημιακά Τμήματα και με άλλες Βιβλιοθήκες, διαμορφώνονται οι μέθοδοι προσφοράς προγραμμάτων Εκπαίδευσης του χρήστη (Μορελέλλη-Κακούρη, 1998:106 & Brown, 1997:67).

Το περιεχόμενο αυτών των προγραμμάτων πρέπει να καλύπτει την ανάγκη του χρήστη για εξοικείωση με το χώρο της βιβλιοθήκης, για ενημέρωση σχετικά με τις διαθέσιμες βιβλιογραφικές και πληροφοριακές πηγές, για εκπαίδευση πάνω στις νέες τεχνολογίες αναζήτησης υλικού (χρήση OPAC, CD-Rom, οπτικοακουστικά μέσα κ.λ.π.) (Αναστασιάδη, 1992).

Απαραίτητο εργαλείο για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας αυτών των προγραμμάτων είναι η αξιολόγηση του ίδιου του προγράμματος, καθώς παρέχει πληροφορίες για την ποιότητα των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης και για τις αδυναμίες των χρηστών ως προς τις ανάγκες τους. Η αξιολόγηση λειτουργεί διορθωτικά και ενδυναμώνει το συνεχιζόμενο ρόλο αυτών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σε σχέση πάντα με τις αυξανόμενες ανάγκες πληροφόρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασιάδη Αλεξάνδρα, «Η εκπαίδευση των χρηστών στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες», *Βιβλιοθήκη και Πληροφόρηση*, 7,1992, σσ. 18-19.
- Anderson Kristin and Zemke Ron, *Delivering Knock Your Socks off Service*, rev.ed., N.Y.: AMACOM, 1998.
- Βλάχου - Χαλκιοπούλου Μ., «Πώς η ιστορία της Βιβλιοθήκης επηρεάζει τις προσδοκίες των χρηστών», *Βιβλιοθήκη και Πληροφόρηση*, 9,1993, σσ.30-31.
- Brown Sally, Downey Bill and Race Phil, *500 Tips for Academic Librarians*, London: Library Association Publishing, 1997.
- Zachos George, *Greek University Libraries in the European context: a Comparative Evaluation*, Ioannina, Greece: Zachos George, 1999.
- Ζάχος Γεώργιος, «Εκπαιδευτικές πολιτικές και διδακτικές πρακτικές. Η επίδραση τους στην ανάπτυξη των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 88, 1996, σσ.61-69. Ζάχος Γεώργιος, «Σύστημα Οργάνωσης και Διοίκησης των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών», *Βιβλιοθήκη και Πληροφόρηση*, 7,1992, σσ.28-31.
- Ζάχος Γεώργιος και Παπαϊωάννου Τάκης, *Ελληνικές Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες, Συνθεση, Οργάνωση, Λειτουργία, Προοπτικές*, Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1991.
- Gates Key Jean, *Introduction to Librarianship*, N.Y.: Me Graw-Hill Book Company, 1976.
- Hernon Peter, Nitecki Danuta A. and Altman Ellen, «Service Quality and Customer Satisfaction: An assesment and Future Directions», *Journal of Academic Librarianship*, 25(1), 1999, pp.9-17.
- Mellon Constance ed., *Bibliografic Instuction: The Second Generetion*, Littleton, CO: Libraries Unlimited, 1987.
- Μορελέλη - Κακούρη Μερσίνη, «Νέο μοντέλο για την εκπαίδευση χρηστών στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες», στο Καρυπίδου Ρ., Φραντζή Η. (επιμ.) *Πρακτικά ΣΤ Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Αθήνα: ΕΚΠΑ, 1998, σσ. 102-120.
- Μορελέλη - Κακούρη Μ. και Κορομπίλη Σ., «Τεχνολογία της Πληροφόρησης και Βιβλιοθήκες», στο *Πρακτικά Β' Συνεδρίου Ελληνικής Βιβλιογραφίας, Βιβλιογραφία και Τεχνολογία*, Αθήνα: Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Σύλλογος Εκπαιδευτικών Λειτουργών Κολεγίου Αθηνών, 1993, σσ. 137-146.